

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2008-06-17

Närvarande: F.d. justitierådet Nina Pripp, justitierådet Marianne Lundius och regeringsrådet Karin Almgren.

Bättre genomförande av EG:s byggplatsdirektiv

Enligt en lagrådsremiss den 5 juni 2008 (Arbetsmarknadsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i arbetsmiljölagen (1977:1160),
2. lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,
3. lag om ändring i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program,
4. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453),
5. lag om ändring i lagen (1999:568) om utlandsstyrkan inom Försvarmakten.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Jonas Alberg och kanslirådet Lars von Ehrenheim.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i arbetsmiljölagen

3 kap.

6 §

Paragrafens första stycke föreslås bli ändrat så att den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbeten ska se till bl.a. att byggarbetsplatsmiljösamordnare utses för vissa uppgifter. Med förslaget avses bl.a. artikel 3 första stycket 1 i direktivet 92/57/EEG bli genomfört. Enligt denna punkt ska det utses en samordnare för varje byggarbetsplats, där mer än en entreprenör är verksam.

I den gällande 7 §, som i lagförslaget givits beteckningen 6 §, är samordningsansvaret knutet till "gemensamt arbetsställe". Med lagförslaget utvidgas skyldigheten att utse samordnare att gälla i samband med allt byggnads- eller anläggningsarbete och alltså inte bara arbetsställen där mer än en entreprenör är verksam. Av lagrådsremissen framgår att regeringen anser att det vid varje tidpunkt inte bör finnas mer än en samordnare för planeringen och projekteringen resp. en samordnare för utförande av arbetet. I annat fall, sägs det, skulle frågor kunna uppstå om vem som ska samordna samordnarna och om ansvarsfördelningen mellan dessa.

I lagförslaget hänför sig samordnarens uppgifter till visst arbete. Hur samordnarens arbete övergripande avgränsas framgår inte av lagtexten. I författningskommentaren sägs dock att det på varje arbetsställe ska finnas en samordnare dels för planeringen och projekteringen med de uppgifter som framgår av 7 a §, dels för utförande av arbetet med de uppgifter som framgår av 7 b och 7 e §§.

För det ansvar som följer med förslaget i förevarande paragraf första stycket är det av vikt att samordnarnas ansvarsområden är klart avgränsade. En avgränsning bör enligt Lagrådets mening göras i lagtexten. Om det som anges i författningskommentaren ska gälla, kan det ifrågasättas om inte ett tillägg bör göras i punkterna 2 och 3 i paragrafens första stycke så att punkterna inleds med orden "för varje arbetsställe". Det kan dock noteras att man i direktivet använder sig av ordet "byggarbetsplats". Frågan om förhållandet mellan dessa båda begrepp bör därför belysas under det fortsatta beredningsarbetet. I anslutning till detta arbete bör uppmärksammas även användningen av ordet "arbetsställe" i förslaget till 7 b § 4.

Den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbeten kan enligt lagrådsremissen utse sig själv till samordnare. Om någon annan utses, innebär det inte att den som låter utföra arbetena befrias från ansvar för de uppgifter som samordnaren utsetts att sköta. Detta följer av direktivets artikel 7.1 som föreslås bli införlivad i förevarande paragrafs andra stycke.

Lagrådet föreslår, utan att någon ändring i sak är avsedd, att det andra stycket ges följande, något kortare lydelse:

Den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete befrias inte från ansvar för sådana arbetsuppgifter som anges i första stycket 2 eller 3, även om någon annan har utsetts till byggarbetsmiljösamordnare.

7 c §

Paragrafen innehåller bestämmelser om byggherrens möjligheter att överflytta uppgifter och ansvar på en uppdragstagare. Enligt Lagrådets mening skulle paragrafen, utan att förlora i tydlighet, kunna formuleras på följande sätt:

Det som sägs i 6 § och i föreskrifter som meddelats med stöd av 4 kap. 8 § om den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete ska i stället gälla en av denne anlita uppdragstagare i den mån

1. uppdragstagaren har fått i uppdrag att självständigt ansvara för planering och projektering eller utförande av arbetet, och
2. det skriftligen har avtalats att de uppgifter som avses i 6 § och i föreskrifterna ska åvila uppdragstagaren vid utförandet av uppdraget.

Om konsumenttjänstlagen (1985:716) ska tillämpas på uppdrag enligt första stycket 1, ska det som sägs i 6 § och i föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 kap. 8 § gälla för uppdragstagaren vid utförandet av uppdraget. Detta gäller dock inte om det skriftligen har avtalats att det som sägs i 6 § och i föreskrifterna i stället ska gälla för den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbetet.

7 d §

Paragrafen är mycket omfattande. Det kan enligt Lagrådets mening ifrågasättas om inte fjärde stycket borde bilda en ny, egen paragraf. Detta skulle kräva, förutom en justering i inledningen av den nya paragrafen, en omnumrering av de följande paragraferna och följdändringar vad avser hänvisningar till dessa paragrafer.

4 kap. 8 §

Paragrafen innehåller normgivningsbemyndiganden.

Enligt första stycket 1 får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete ska se till att det lämnas en förhandsanmälan till tillsynsmyndigheten. Att denne eller den enligt 7 c § anlita uppdragstagaren ska lämna en förhandsanmälan och de närmare bestämmelserna kring denna skyldighet framgår av artikel 3.3 i direktivet, där det i sista stycket även föreskrivs att en sådan anmälan ska finnas uppsatt väl synlig på byggarbetsplatsen och, då så är nödvändigt, uppdateras regelbundet.

Med hänvisning till de bestämmelser i direktivet som nu redovisats förordar Lagrådet att bemyndigandet i punkten 1 utvidgas och ges följande lydelse: ”skyldighet för den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete att lämna förhandsanmälan till tillsynsmyndigheten och föreskrifter i övrigt om sådan anmälan samt”.

Lagrådet noterar att de bemyndiganden som ges i övriga paragrafer i 4 kap. är utformade så att det är regeringen eller, efter regeringens bestämmande, Arbetsmiljöverket som får eller kan meddela föreskrifter. Av 8 kap. regeringsformen följer att det är regeringen som beslutar till vilken myndighet subdelegation kan ske. Lagrådet förordar därför att normgivningsbestämmelserna i 1–7 samt 9 och 10 §§ ändras i enlighet med den i förevarande paragraf föreslagna lydelsen.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.